

ZAKON O EFIKASNOM KORIŠĆENJU ENERGIJE

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuje se način efikasnog korišćenja energije, mjere za poboljšanje energetske efikasnosti i druga pitanja od značaja za energetske efikasnost u finalnoj potrošnji.

Ovaj zakon ne primjenjuje se na energetske efikasnost postrojenja za proizvodnju, prenos i distribuciju energije.

Energetska efikasnost

Član 2

Efikasnim korišćenjem energije u smislu ovog zakona smatra se povećanje stepena energetske efikasnosti u finalnoj potrošnji.

Energetska efikasnost iz stava 1 ovog člana je odnos između utroška energije i ostvarenog učinka u uslugama, dobrima ili energiji.

Mjere energetske efikasnosti

Član 3

Mjere energetske efikasnosti, u smislu ovog zakona, su:

- radnje i aktivnosti kojima se postiže poboljšanje energetske efikasnosti, a koje se mogu provjeriti, izmjeriti ili procijeniti;
- proizvodnja električne, odnosno toplotne energije korišćenjem obnovljivih izvora energije, pod uslovom da se proizvedena električna, odnosno toplotna energija koristi za sopstvene potrebe;
- edukativne ili informativne aktivnosti u cilju jačanja svijesti pravnih i fizičkih lica o značaju, efektima i mogućnostima za unaprjeđenje energetske efikasnosti.

Značenje izraza

Član 4

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) energija je električna energija, toplota i energenti koji su u prometu, prirodni gas (uključujući tečni prirodni gas), tečni naftni gas, goriva za grijanje i hlađenje, ugalj, goriva za transport, osim goriva za vazduhoplove i plovne objekte i biomasa;
- 2) poboljšanje energetske efikasnosti je povećanje efikasnosti korišćenja energije u finalnoj potrošnji kao posljedica tehnoloških promjena, promjena u upravljanju ili promjena u ponašanju potrošača energije;
- 3) ušteda energije je smanjenje potrošnje energije utvrđeno mjerenjem ili procjenom potrošnje prije i poslije primjene mjera za poboljšanje energetske efikasnosti, uz usklađivanje sa spoljnim uslovima koji utiču na potrošnju energije;
- 4) energetski subjekat je privredno društvo, pravno lice ili preduzetnik koji obavlja djelatnosti proizvodnje, prenosa, distribucije ili snabdijevanja energijom;
- 5) distributer energenata je energetski subjekat koji vrši distribuciju (promet i transport) energenata kupcima i objektima za distribuciju energenata;
- 6) operator distributivnog sistema je energetski subjekat koji obavlja djelatnost distribucije električne energije, odnosno gasa i koji je odgovoran za pouzdano funkcionisanje, upravljanje, održavanje i razvoj distributivnog sistema na određenom području;
- 7) snabdjevač energijom je energetski subjekat koji prodaje električnu energiju, gas (tečni prirodni gas i tečni

- naftni gas) ili toplotu krajnjim kupcima;
- 8) krajnji kupac je fizičko ili pravno lice, koje kupuje energiju za sopstvenu potrošnju;
 - 9) zgrada je objekat koji se sastoji od građevinske konstrukcije, instalacija, ugrađene opreme i prostora u kome se koristi energija u skladu sa namjenom zgrade;
 - 10) sistem za klimatizaciju je sistem kojim se obezbjeđuje kontrola vlažnosti, temperature i kvaliteta vazduha u cilju stvaranja željenih uslova komfora u objektu;
 - 11) kotao za grijanje je uređaj u kome se zagrijava fluid toplotom oslobođenom u procesu sagorijevanja energenta ili transformacijom električne energije u toplotu;
 - 12) distributer proizvoda koji utiču na potrošnju energije je trgovac na malo ili drugo pravno ili fizičko lice koje te proizvode prodaje, iznajmljuje ili izlaže radi prodaje krajnjim korisnicima;
 - 13) dobavljač proizvoda koji utiču na potrošnju energije je ovlašćeni zastupnik proizvođača registrovan u Crnoj Gori, uvoznik ili drugo pravno ili fizičko lice koje te proizvode stavlja na tržište;
 - 14) eko dizajn je skup uslova koje mora da ispunjava proizvod koji koristi energiju u pogledu zaštite životne sredine u periodu koji obuhvata proces njegovog nastanka, upotrebe i stavljanja proizvoda van upotrebe.

II. PLANIRANJE ENERGETSKE EFIKASNOSTI

Dokumenti

Član 5

Politika energetske efikasnosti utvrđuje se i sprovodi u skladu sa:

- strategijom razvoja energetike (u daljem tekstu: Strategija) koja se donosi u skladu sa zakonom koji uređuje oblast energetike;
- akcionim planom energetske efikasnosti;
- godišnjim operativnim planom poboljšanja energetske efikasnosti i
- programima i planovima poboljšanja energetske efikasnosti.

Indikativni cilj

Član 6

Planirana ušteda finalne potrošnje energije na nivou Crne Gore izražava se u apsolutnom iznosu u GWh ili ekvivalentnoj jedinici i u procentima u odnosu na prosječnu finalnu potrošnju energije i utvrđuje kao indikativni cilj poboljšanja energetske efikasnosti.

Indikativni cilj poboljšanja energetske efikasnosti utvrđuje Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Indikativni cilj iz stava 1 ovog člana izračunava se na osnovu metodologije koju utvrđuje Ministarstvo.

Akcionni plan energetske efikasnosti

Član 7

Radi ostvarivanja ciljeva i pravaca razvoja energetske efikasnosti utvrđenih Strategijom, Vlada donosi akcioni plan energetske efikasnosti (u daljem tekstu: akcioni plan), na period od tri godine.

Akcionim planom se naročito utvrđuju:

- indikativni cilj energetske efikasnosti za period od tri godine u skladu sa indikativnim ciljem iz člana 6 ovog zakona;
- mjere energetske efikasnosti za ostvarivanje indikativnog cilja i način njihovog sprovođenja;
- dinamika sprovođenja mjera za ostvarivanje indikativnog cilja;
- ocjena ostvarivanja indikativnog cilja iz perioda koji prethodi akcionom planu i
- procjena sredstava potrebnih za sprovođenje planiranih mjera, izvore i način njihovog obezbeđivanja.

Sprovođenje akcionog plana iz stava 1 ovog člana prati organ državne uprave nadležan za poslove energetske efikasnosti (u daljem tekstu: Ministarstvo) i izvještaj o njegovom sprovođenju dostavlja Vladi, najkasnije do 30. juna tekuće, za prethodnu godinu.

Stepen realizacije indikativnog cilja vrši se na osnovu metodologije za mjerenje ušteta koju utvrđuje Ministarstvo.

Sredstva za sprovođenje akcionog plana iz alineje 5 stava 2 ovog člana obezbjeđuju se iz budžeta države i drugih izvora u skladu sa zakonom.

Poboljšanje energetske efikasnosti u državnim službenim zgradama

Član 8

Službene zgrade u državnoj svojini koje koriste državni organi moraju ispunjavati minimalne zahtjeve energetske efikasnosti u skladu sa odredbama člana 26 stav 6 ovog zakona.

Ministarstvo u saradnji sa organom uprave nadležnim za poslove imovine priprema predlog plana rekonstrukcije službenih zgrada iz stava 1 ovog člana.

Plan rekonstrukcije iz stava 2 ovog člana donosi Vlada za period od tri godina.

Zgrade i dinamika realizacije mjera iz stava 1 ovog člana utvrđuju se odlukom Vlade.

Godišnji operativni plan poboljšanja energetske efikasnosti

Član 9

Godišnji operativni plan poboljšanja energetske efikasnosti donosi Vlada.

Godišnjim operativnim planom poboljšanja energetske efikasnosti u skladu strategijom i akcionim planom naročito se utvrđuju:

- mjere energetske efikasnosti za objekte u državnoj svojini kojim upravljaju nadležni organi državne uprave i objekte koje koriste javne službe čiji je osnivač država,
- mjere energetske efikasnosti za rekonstrukciju službenih zgrada u skladu sa planom iz člana 8 stav 3 ovog zakona,
- dinamika i način sprovođenja mjera i
- sredstva potrebna za sprovođenje mjera, izvori i način njihovog obezbjeđivanja.

Organi državne uprave koji upravljaju objektima u državnoj svojini pripremaju godišnje planove poboljšanja energetske efikasnosti za objekte kojima upravljaju i za objekte koje koriste javne službe čiji osnivač je država i dostavljaju ih Ministarstvu najkasnije do 1. marta tekuće godine.

Javnim službama iz st. 1 i 2 ovog člana smatraju se: javne ustanove, Univerzitet Crne Gore, privredna društva i pravna lica koja vrše poslove od javnog interesa, državni fondovi i drugi organi i organizacije, za koje se naknada za troškove energije obezbjeđuje iz budžeta države.

Ministarstvo provjerava usklađenost dostavljenih planova iz stava 3 ovog člana sa akcionim planom i priprema godišnji operativni plan poboljšanja energetske efikasnosti koji dostavlja Vladi na usvajanje, najkasnije do 1. aprila tekuće godine.

Sredstva za sprovođenje godišnjeg operativnog plana iz stava 5 ovog člana obezbjeđuju se iz budžeta države i drugih izvora u skladu sa zakonom.

Izveštaj o sprovođenju godišnjeg operativnog plan poboljšanja energetske efikasnosti

Član 10

Organ državne uprave iz člana 9 stav 3 ovog zakona, najkasnije do 1. marta tekuće, za prethodnu godinu, podnosi Ministarstvu izvještaj o realizaciji aktivnosti za koje je bio zadužen godišnjim operativnog planom poboljšanja energetske efikasnosti.

Na osnovu dostavljenih izvještaja o sprovođenju plana iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo sačinjava izvještaj o sprovođenju godišnjeg operativnog plan poboljšanja energetske efikasnosti, koji dostavlja Vladi na usvajanje, najkasnije do 1. aprila tekuće, za prethodnu godinu.

Program poboljšanja energetske efikasnosti jedinice lokalne samouprave

Član 11

Program poboljšanja energetske efikasnosti u skladu sa Strategijom i akcionim planom donosi nadležni organ

jedinice lokalne samouprave za period od tri godine.

Program iz stava 1 ovoga člana sadrži:

- 1) predlog mjera energetske efikasnosti na području jedinice lokalne samouprave koji obuhvata:
 - plan adaptacije i održavanja zgrada koje koriste za obavljanje djelatnosti organi lokalne samouprave i javne službe čiji je osnivač lokalna samouprava, sa ciljem poboljšanja energetske efikasnosti;
 - planove unaprjeđenja sistema komunalnih usluga (javna rasvjeta, vodosnabdijevanje, upravljanje otpadom i dr.) i saobraćaja radi poboljšanja energetske efikasnosti;
 - specifične mjere energetske efikasnosti u zgradama koje su zaštićene kao kulturno dobro i sl.;
 - druge mjere energetske efikasnosti koje će se sprovesti na području lokalne samouprave;
- 2) dinamiku i način sprovođenja mjera i
- 3) sredstva potrebna za sprovođenje programa, izvore i način njihovog obezbjeđivanja.

Usklađenost programa poboljšanja energetske efikasnosti sa akcionim planom

Član 12

Jedinica lokalne samouprave dostavlja predlog programa poboljšanja energetske efikasnosti Ministarstvu radi davanja mišljenja o usklađenosti sa akcionim planom.

Prilikom usvajanja programa poboljšanja energetske efikasnosti razmatra se i mišljenje Ministarstva.

Finansiranje mjera energetske efikasnosti jedinica lokalne samouprave

Član 13

Finansiranje mjera energetske efikasnosti za jedinice lokalne samouprave može se obezbijediti iz budžeta države za mjere iz programa poboljšanja energetske efikasnosti jedinice lokalne samouprave koji je usklađen sa akcionim planom.

Pojedine mjere energetske efikasnosti jedinica lokalne samouprave može finansirati iz sopstvenih izvora i ako nijesu utvrđeni programom poboljšanja energetske efikasnosti, pod uslovom da nijesu u suprotnosti sa akcionim planom.

Plan poboljšanja energetske efikasnosti jedinice lokalne samouprave

Član 14

Radi sprovođenja programa poboljšanja energetske efikasnosti iz člana 11 ovog zakona, jedinica lokalne samouprave donosi godišnji plan poboljšanja energetske efikasnosti kojim se naročito utvrđuju:

- mjere energetske efikasnosti čije sprovođenje se planira;
- dinamiku i način sprovođenja mjera i
- sredstva potrebna za sprovođenje mjera i način njihovog obezbjeđivanja.

Plan poboljšanja energetske efikasnosti iz stava 1 ovog člana jedinica lokalne samouprave donosi najkasnije do 31. marta tekuće godine.

Izveštaj o sprovođenju plana poboljšanja energetske efikasnosti

Član 15

Izveštaj o sprovođenju plana poboljšanja energetske efikasnosti jedinica lokalne samouprave podnosi Ministarstvu najkasnije do 1. marta tekuće, za prethodnu godinu.

Uz izveštaj o sprovođenju plana iz stava 1 ovog člana dostavlja se i plan poboljšanja energetske efikasnosti na koji se izveštaj odnosi.

Plan poboljšanja energetske efikasnosti velikog potrošača

Član 16

Privredno društvo čija je pretežna djelatnost u proizvodnom sektoru, sektoru trgovine i usluga i čija ukupna godišnja potrošnja primarne energije prelazi 10.000 MWh (u daljem tekstu: veliki potrošač) dužan je da utvrdi godišnji plan poboljšanja energetske efikasnosti velikog potrošača u skladu sa akcionim planom.

Veliki potrošač je dužan da plan poboljšanja energetske efikasnosti iz stava 1 ovog člana dostavi Ministarstvu najkasnije do 31. marta tekuće godine.

Izvještaj o sprovođenju plana za poboljšanje energetske efikasnosti iz stava 1 ovog člana veliki potrošač podnosi Ministarstvu, najkasnije do 31. marta tekuće, za prethodnu godinu.

Potrošač energije čija godišnja potrošnja energije dostigne nivo iz stava 1 ovog člana, odnosno veliki potrošač čija se potrošnja energije smanji ispod nivoa iz stava 1 ovog člana, dužan je da promjenu potrošnje energije prijavi Ministarstvu u roku od 30 dana, od isteka godine u kojoj je promjena nastala.

Na osnovu prijave iz stava 4 ovog član Ministarstvo vodi evidenciju velikih potrošača.

Potrošač energije utvrđuje ukupnu godišnju potrošnju primarne energije iz stava 1 ovog člana u skladu sa metodologijom koja se utvrđuje propisom koji donosi Ministarstvo.

Za potrošača energije koji dostigne nivo potrošnje energije iz stava 1 ovog člana Ministarstvo će donijeti rješenje o upisu u evidenciju velikih potrošača i velikom potrošaču naložiti da pripremi plan poboljšanja energetske efikasnosti iz stava 1 ovog člana i preduzme mjere iz člana 22 ovog zakona.

Sadržaj plana za poboljšanje energetske efikasnosti velikog potrošača i izvještaja iz st. 1 i 3 ovog člana utvrđuje se propisom koji donosi Ministarstvo.

Bliži sadržaj programa, planova i izvještaja

Član 17

Bliži sadržaj godišnjeg operativnog plana iz člana 9 ovog zakona, programa poboljšanje energetske efikasnosti iz člana 11 ovog zakona i plana poboljšanja energetske efikasnosti iz člana 14 ovog zakona, kao i izvještaja iz čl. 10 i 15 ovog zakona utvrđuje se propisom koji donosi Ministarstvo.

Program poboljšanja energetske efikasnosti snabdjevača energijom i distributera energenata

Član 18

Snabdjevač energijom, odnosno distributer energenata dužan je da utvrdi program poboljšanja energetske efikasnosti kod krajnjih kupaca i sprovodi mjere predviđene programom.

Program iz stava 1 ovoga člana donosi se za period od tri godine i naročito sadrži:

- mjere za poboljšanja energetske efikasnosti kod krajnjih kupaca;
- dinamiku i način realizacije mjera;
- sredstva potrebna za sprovođenje mjera i način njihovog obezbjeđivanja;
- planirane uštede energije po osnovu realizacije mjera energetske efikasnosti i
- metodologiju za mjerenje ušteta postignutih realizacijom mjera.

Snabdjevač energijom, odnosno distributer energenata dostavlja predlog programa poboljšanja energetske efikasnosti Ministarstvu radi davanja saglasnosti.

III. MJERE ENERGETSKE EFIKASNOSTI

Obaveze javnog sektora

Član 19

Organi državne uprave, jedinice lokalne samouprave i javne službe čiji je osnivač država, odnosno lokalna samouprava dužni su da upravljaju energijom u objektima ili djelovima objekata koje koriste i za koje se naknada troškova za energiju plaća iz budžeta.

Upravljanje energijom iz stava 1 ovog člana obuhvata praćenje i analiziranje potrošnje energije, sprovođenje energetske preglede, sprovođenje mjera energetske efikasnosti i vođenje informacionog sistema energetske efikasnosti.

Subjekti iz stava 1 ovog člana dužni su da upoznaju zaposlene sa mjerama energetske efikasnosti i načinu njihove primjene.

Sadržaj podataka koji se unose u informacione sisteme energetske efikasnosti i mjere energetske efikasnosti sa smjernicama za njihovo sprovođenje utvrđuju se propisom koji donosi Ministarstvo.

Javne nabavke roba i usluga

Član 20

Naručilac robe i usluga dužan je da u postupku javne nabavke cijeni energetske efikasnosti roba i usluga i prilikom odlučivanja o izboru ponuđača čije su ponude jednako vrednovane u skladu sa zakonom koji uređuje javne nabavke, prednost da nabavci roba, odnosno usluga kojima se obezbjeđuje viši stepen energetske efikasnosti.

Kupovina ili zakup zgrada

Član 21

Subjekti iz člana 19 stav 1 ovog zakona dužna su da prilikom kupovine ili zakupa službenih zgrada, odnosno djelova zgrada za službene potrebe prilikom odlučivanja o izboru ponuđača čije su ponude jednako vrednovane u skladu sa zakonom koji uređuje javne nabavke, prednost daju zgradama, odnosno djelovima zgrada sa višim stepenom energetske efikasnosti.

Ocjena stepena energetske efikasnosti iz člana 20 stav 1 ovog zakona i stava 1 ovog člana vrši se u skladu sa metodologijom za utvrđivanje stepena energetske efikasnosti koja se utvrđuje propisom koji donosi Ministarstvo.

Obaveze velikog potrošača

Član 22

Veliki potrošač je dužan da:

- odredi jedno ili više lica odgovornih za upravljanje energijom i o tome obavijesti Ministarstvo;
- sprovodi mjere za efikasno korišćenje energije utvrđene u planu poboljšanja energetske efikasnosti iz člana 16 ovog zakona;
- vodi evidenciju o potrošnji energije ukupno i pojedinačno po objektima.

Dostava podataka o godišnjoj potrošnji energije

Član 23

Subjekti iz člana 19 stav 1 ovog zakona i veliki potrošači dužni su da podatke o godišnjoj potrošnji energije i o sprovedenim mjerama energetske efikasnosti u objektima ili djelovima objekata za koje plaćaju troškove za isporučenu energiju dostave u centralni informacioni sistem energetske efikasnosti koji vodi Ministarstvo, najkasnije do 1. marta tekuće, za prethodnu godinu.

Vrste i način unošenja podataka koji se dostavljaju u centralni informacioni sistem iz stava 1 ovog člana i sadržaj centralnog informacionog sistema utvrđuju se propisom koji donosi Ministarstvo.

Mjerenje potrošnje energije

Član 24

Snabdjevač energijom dužan je da krajnjem kupcu obezbijedi uređaje za mjerenje potrošnje energije kojima se utvrđuju podaci o stvarnoj potrošnji i periodu potrošnje energije.

Obračun stvarne potrošnje energije vrši se u skladu sa ugovorom o isporuci energije.

Snabdjevač energijom iz stava 1 ovog člana dužan je da krajnjem kupcu u računu za utrošenu energiju iskaže podatke o:

- cijeni i stvarnoj potrošnji energije;
- potrošnji energije u odnosu na potrošenu energiju u istom periodu prethodne godine;
- potrošnji energije u odnosu na prosječnu potrošnju energije iste korisničke grupe, i
- mjestu na kojem se mogu dobiti informacije o mjerama, opremi i uređajima kojima se postiže veći stepen energetske efikasnosti.

-

Obaveze dostavljanja podataka snabdjevača energijom i distributera energenata

Član 25

Snabdjevač energijom i distributer energenata dužni su da Ministarstvu dostave podatke o potrošnji energije, odnosno energenata, najkasnije do 15. februara tekuće, za prethodnu godinu.

Subjekti iz stava 1 ovog člana dužni su da Ministarstvu mjesečno dostavljaju podatke o potrošnji energije, odnosno energenata u objektima koji su u državnoj svojini.

Podaci iz st. 1 i 2 ovog člana obuhvataju prikaz potrošnje energije i energenata i troškova za isporučenu energiju i energente prema strukturi, kategorijama kupaca, vrstama i mjestu potrošnje.

Energetska efikasnost zgrada

Član 26

Projektovanje, građenje i rekonstrukcija, odnosno adaptacija zgrada vrši se na način kojim se obezbjeđuje ispunjavanje minimalnih zahtjeva energetske efikasnosti zgrada, u skladu sa vrstom i namjenom zgrada.

Minimalni zahtjevi energetske efikasnosti iz stava 1 ovog člana propisuju se za karakteristike omotača zgrade i tehničkih sistema zgrade uzimajući u obzir optimalni odnos troškova za njihovo ispunjenje i smanjenje potrošnje energije koje se njima postiže.

Specifična potrošnja energije u novim zgradama i zgradama koje se rekonstruišu ne smije biti veća od vrijednosti dozvoljene specifične potrošnje energije.

Specifična potrošnja energije iz stava 3 ovog člana predstavlja odnos energetske svojstva zgrade i odgovarajuće površine objekta.

Energetsko svojstvo zgrade iz stava 4 ovog člana predstavlja izračunatu ili izmjerenu količinu energije koja je potrebna za zadovoljenje potrebe energije za grijanje, hlađenje, ventilaciju, toplu vodu i osvjjetljenje, pri uobičajenom načinu korišćenja zgrade.

Minimalne zahtjeve energetske efikasnosti iz stava 1 ovog člana, dozvoljene vrijednosti godišnje specifične potrošnje energije prema vrstama i namjenama zgrada, metodologiju izračunavanja energetske svojstva zgrada i vrste zgrada na koje se u skladu sa namjenom ne primjenjuju minimalni zahtjevi iz stava 1 ovog člana, propisuje Ministarstvo, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove građevinarstva.

Vršenje energetske pregleda

Član 27

Energetski pregledom se utvrđuje stanje energetske potrošnje objekta, određuju mjere energetske efikasnosti i isplativost njihove primjene.

Energetski pregled zgrade i redovni energetski pregled sistema za grijanje i sistema za klimatizaciju obuhvata prikupljanje podataka o karakteristikama zgrade i sistema za grijanje i sistema za klimatizaciju koje utiču na potrošnju energije i utvrđivanje finalne potrošnje energije.

Na osnovu izvršenog energetske pregleda iz stava 1 ovog člana, sačinjava se izvještaj o izvršenom energetske pregledu koji naročito sadrži:

- podatke o potrošnji energije zgrade i sistema za grijanje i klimatizaciju;
- podatke o stepenu usklađenosti karakteristika zgrade i sistema za grijanje i klimatizaciju sa propisanim zahtjevima;
- procjenu energetske efikasnosti sa indikatorima na osnovu kojih je izvršena procjena;
- predlog mjera za smanjenje potrošnje energije i poboljšanje energetske efikasnosti sa procjenom uštede energije i načinom njenog utvrđivanja;
- procjenu sredstava potrebnih za sprovođenje mjera za poboljšanje energetske efikasnosti i procjenu ekonomske isplativosti tih mjera;
- preporuke za upravljanje energijom u cilju poboljšanja energetske efikasnosti.

Za potrebe vršenja energetskeg pregleda naručilac energetskeg pregleda dužan je da obezbijedi raspoložive podatke, tehničku dokumentaciju i druge uslove za nesmetano vršenje energetskeg pregleda.

Izvještaj iz stava 2 ovog člana može da potpiše samo lice iz člana 31 stav 1 alineja 2 i stav 2 alineja 2 ovog zakona, za preglede za koje je ovlašćeno.

Energetski pregled zgrade vrši se na način utvrđen metodologijom vršenja energetskeg pregleda.

Sadržaj izvještaja i metodologiju iz st. 2 i 5 ovog člana i uslove za vršenje energetskeg pregleda zgrada u zavisnosti od složenosti tehničkih sistema u zgradi utvrđuje se propisom koji donosi Ministarstvo.

Redovni energetski pregled sistema

Član 28

Vlasnik sistema grijanja sa kotlovima ukupne nominalne toplotne snage 20 kW i veće dužan je da obezbijedi sprovođenje redovnih energetskeg pregleda sistema za grijanje.

Vlasnik sistema za klimatizaciju nominalne rashladne snage 12 kW i veće dužan je da obezbijedi sprovođenje redovnih energetskeg pregleda sistema za klimatizaciju.

Način i rokovi vršenja redovnih energetskeg pregleda sistema za grijanje i sistema klimatizaciju utvrđuju se propisom koji donosi Ministarstvo.

Finansiranje i podsticaji

Član 29

Sredstva za finansiranje projekata i sprovođenje mjera energetske efikasnosti obezbjeđuju iz: budžeta države, budžeta jedinice lokalne samouprave, donacija, kredita i drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Pravna i fizička lica i preduzetnici koji primjenjuju tehnologije, vrše proizvodnju i stavljaju u promet proizvode koji doprinose poboljšanju energetske efikasnosti ostvaruju poreske, carinske i druge olakšice ili oslobađanja od obaveze plaćanja u skladu sa zakonom odnosno odlukom jedinice lokalne samouprave.

IV. DJELATNOST VRŠENJA ENERGETSKOG PREGLEDA

Ovlašćenje za vršenje energetskeg pregleda

Član 30

Energetski pregled zgrada i sistema za grijanje i sistema za klimatizaciju može da vrši privredno društvo, preduzetnik i pravno lice koje ima ovlašćenje za vršenje energetskeg pregleda (u daljem tekstu: ovlašćeno lice).

Uslovi za sticanje ovlašćenja za vršenje energetskeg pregleda

Član 31

Ovlašćenje za vršenje energetskeg pregleda zgrada može steći privredno društvo, preduzetnik ili pravno lice koje:

- je registrovano u Centralnom registru privrednih subjekata (u daljem tekstu: CRPS) za obavljanje, kao pretežne, jedne od sledećih djelatnosti: projektovanje, građenje, stručni nadzor nad građenjem, revizija projektne dokumentacije i stručni poslovi iz oblasti energetike;
- ima na neodređeno vrijeme zaposleno lice sa završenom visokom stručnom spremom elektroenergetske, mašinske, građevinske ili arhitektonske struke sa najmanje pet godina radnog iskustva u struci na poslovima projektovanja, građenja, stručnog nadzora nad građenjem, revizije projektne dokumentacije, ispitivanja energetskeg postrojenja ili instalacija i koje ima potvrdu o položenom stručnom ispitu za vršenje energetskeg pregleda zgrada (u daljem tekstu: kvalifikovano lice za vršenje energetskeg pregleda zgrada).

Ovlašćenje za vršenje energetskeg pregleda sistema za grijanje i sistema za klimatizaciju može steći privredno društvo, preduzetnik ili pravno lice koje pored uslova iz stava 1 alineja 1 ovog člana ima na neodređeno vrijeme zaposleno lice sa završenom visokom stručnom spremom mašinske struke sa najmanje pet godina radnog iskustva u struci na poslovima projektovanja, rukovođenja i stručnog nadzora nad ugradnjom termotehničkih

postrojenja ili instalacija, ispitivanja energetske postrojenja ili instalacija i koje ima potvrdu o položenom stručnom ispitu za vršenje energetske pregleda sistema grijanja i sistema klimatizacije (u daljem tekstu: kvalifikovano lice za vršenje energetske pregleda sistema za grijanje i sistema za klimatizaciju).

Ovlašćeno lice za vršenje energetske pregleda zgrada iz stava 1 ovog člana može da vrši redovne energetske preglede sistema za grijanje i sistema za klimatizaciju, ako ima zaposleno lice mašinske struke na neodređeno vrijeme, koje ima potvrdu o položenom stručnom ispitu za vršenje energetske pregleda zgrada.

Uslovi iz st. 1, 2 i 3 ovog člana, sadržaj zahtjeva i dokumentacija koja se prilaže uz zahtjev utvrđuju se propisom koji donosi Ministarstvo.

Ispunjenost uslova iz st. 1, 2 i 3 ovog člana utvrđuje i ovlašćenje za vršenje energetske pregleda izdaje Ministarstvo.

Program obuke i stručni ispit

Član 32

Stručni ispiti iz člana 31 stav 1 alineja 2 i stava 2 ovog zakona polažu se na način i prema programu obuke za vršenje energetske pregleda zgrada, odnosno energetske pregleda sistema za grijanje i sistema za klimatizaciju koji se utvrđuju propisom koji donosi Ministarstvo.

Potvrdu o položenom stručnom ispitu izdaje ovlašćena organizacija.

Polaznik obuke plaća troškove organizacije obuke i polaganja stručnog ispita.

Sprovođenje programa obuke i stručnog ispita

Član 33

Sprovođenje programa obuke i stručnog ispita može da vrši organizacija koja ispunjava propisane uslove u pogledu kadrova, opreme i prostora.

Uslovi iz stava 1 ovog člana, sadržaj zahtjeva i dokumentacija koja se prilaže uz zahtjev utvrđuju se propisom koji donosi Ministarstvo.

Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje i ovlašćenje za sprovođenje programa obuke i stručnog ispita izdaje Ministarstvo.

Ovlašćenje iz stava 3 ovog člana izdaje se na period od pet godina.

Ministarstvo će oduzeti ovlašćenje iz stava 3 ovog člana ako je ovlašćenje izdato na osnovu neistinitih i netačnih podataka, odnosno ako ovlašćena organizacija prestane da ispunjava propisane uslove.

Registar ovlašćenih lica

Član 34

Registre ovlašćenih lica za vršenje energetske pregleda i ovlašćenih organizacija za sprovođenje programa obuke i polaganja stručnog ispita vodi Ministarstvo.

Sadržaj i način vođenja registara iz stava 1 ovog člana utvrđuju se propisom koji donosi Ministarstvo.

Strano lice

Član 35

Poslove energetske pregleda može da obavlja strano lice koje je za vršenje energetske pregleda registrovano u državi sjedištu tog lica i čije kvalifikovano lice za vršenje energetske pregleda zgrada i/ili kvalifikovano lice za vršenje energetske pregleda sistema za grijanja i sistema za klimatizaciju ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom u skladu sa posebnim zakonom kojim se reguliše priznavanje stručnih kvalifikacija odnosno inostranih sertifikata.

Oduzimanje ovlaštenja

Član 36

Ovlaštenje za vršenje energetskeg pregleda Ministarstvo će oduzeti ako:

- se utvrdi da je ovlaštenje izdato na osnovu netačnih i neistinitih podataka;
- ovlašćeno lice obavlja energetske preglede suprotno ovom zakonu;
- kvalifikovano lice za vršenje energetskeg pregleda zgrada ili kvalifikovano lice za vršenje energetskeg pregleda sistema za grijanja i sistema za klimatizaciju, bude osuđeno na bezuslovnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest mjeseci;
- ovlašćeno lice prestane da ispunjava uslove na osnovu kojih je steklo ovlaštenje.

Obaveze ovlašćenog lica

Član 37

Ovlašćeno lice dužno je da energetskeg pregled vrši se u skladu sa ovim zakonom, tehničkim propisima i pravilima struke.

Ovlašćeno lice dužno je da vodi evidenciju i čuva izvještaje o izvršenim energetskeg pregledima najmanje deset godina od dana izvršenog energetskeg pregleda.

Ovlašćeno lice dužno je da sačini i dostavi godišnji izvještaj o izvršenim energetskeg pregledima Ministarstvu, do 1. marta tekuće, za prethodnu godinu.

Ovlašćeno lice dužno je da na zahtjev Ministarstva dostavi kopiju izvještaja o izvršenom energetskeg pregledu, u roku od osam dana, od dana dostavljanja zahtjeva.

Zabrana vršenja energetskeg pregleda

Član 38

Ovlašćeno lice ne smije da vrši energetskeg pregled ako je naručilac pravno lice:

- u kojem ovlašćeno lice ima učešće u svojini, odnosno ako naručilac ima učešće u svojini ovlašćenog lica;
- za koje je ovlašćeno lice učestvovalo u izradi projekta, reviziji projekta, građenju i stručnom nadzoru nad građenjem objekta za koji se obavlja energetskeg pregled;
- u kojem je ovlašćeno lice član organa upravljanja, punomoćnik ili zaposleni;
- u kojem je bračni drug, srodnik u pravoj liniji, a u pobočnoj liniji do drugog stepena srodstva, srodnik po tazbini do prvog stepena, usvojilac ili usvojenik ovlašćenog lica, zaposlen, ima udio, član je organa upravljanja ili njegov punomoćnik.

Ovlašćeno lice ne smije da vrši energetskeg pregled ako je naručilac fizičko lice:

- za koje je ovlašćeno lice učestvovalo u izradi projekta, reviziji projekta, građenju i stručnom nadzoru nad građenjem objekta za koji se obavlja energetskeg pregled;
- bračni drug, srodnik u pravoj liniji, a u pobočnoj liniji do drugog stepena srodstva, srodnik po tazbini do prvog stepena, usvojilac ili usvojenik ovlašćenog lica.

V. SERTIFIKOVANJE ZGRADA

Sertifikat o energetskeg karakteristikama zgrade

Član 39

Na osnovu izvještaja o izvršenom energetskeg pregledu zgrade ovlašćeno lice izdaje sertifikat o energetskeg karakteristikama zgrade.

Sertifikat iz stava 1 ovog člana, naročito sadrži:

- referentne vrijednosti specifične potrošnje energije prema namjeni i vrsti zgrade;
- vrijednost specifične potrošnje energije zgrade i

- preporuke mjera za poboljšanje energetske efikasnosti.

Sertifikat iz stava 1 ovog člana izdaje se na period od deset godina.

Ovlašćeno lice koje je izvršilo energetska pregled zgrade dužno je da primjerak izdatog sertifikata dostavi Ministarstvu, u roku od osam dana od dana izdavanja.

Registar izdatih sertifikata vodi Ministarstvo.

Metodologiju sertifikovanja zgrada, referentne vrijednosti specifične potrošnje energije prema namjeni i vrsti zgrade, sadržaj sertifikata o energetskim karakteristikama zgrade, vrste zgrada koje se ne sertifikuju i sadržaj i način vođenja registra sertifikata o energetskim karakteristikama zgrade utvrđuju se propisom koji donosi Ministarstvo.

Obaveza sertifikovanja energetskih karakteristika zgrada

Član 40

Sertifikat o energetskim karakteristikama zgrade dužni su da imaju:

- investitori izgrađenih odnosno rekonstruisanih zgrada za koje su dobili građevinsku dozvolu nakon stupanja na snagu ovog zakona;
- vlasnici zgrada, odnosno djelova zgrada prilikom prodaje ili iznajmljivanja;
- organi državne uprave, jedinice lokalne samouprave i javne službe čiji je osnivač država odnosno lokalna samouprava za objekte u državnoj svojini kojima upravljaju;
- vlasnici zgrada koje su u funkciji okupljanja većeg broja ljudi, kao što su: hoteli, pozorišta, bioskopske, sportske i izložbene dvorane, tržni centri i sl.

Obaveze investitora

Član 41

Uz zahtjev za izdavanje upotrebne dozvole investitor je dužan da priloži sertifikat o energetskim karakteristikama zgrade.

Obaveze vlasnika zgrade

Član 42

Prilikom prodaje ili iznajmljivanja zgrade ili njenog dijela, vlasnik je dužan da sertifikat o energetskim karakteristikama zgrade ili njenog dijela preda kupcu, odnosno stavi na uvid zakupcu.

Izlaganje sertifikata o energetskim karakteristikama zgrade

Član 43

Subjekta iz člana 40 al. 3 i 4 ovog zakona dužni su da na vidnom mjestu zgrade postave tablu sa osnovnim podacima iz sertifikata o energetskim karakteristikama zgrade.

Izgled i sadržaj table iz stava 1 ovog člana utvrđuju se propisom koji donosi Ministarstvo.

VI. OZNAČAVANJE ENERGETSKE EFIKASNOSTI PROIZVODA

Proizvodi koji utiču na potrošnju energije

Član 44

Proizvodi koji utiču na potrošnju energije označavaju se oznakom energetske efikasnosti.

Oznaka energetske efikasnosti naročito sadrži:

- podatke o količini energije koju proizvod koristi pri propisanim uslovima rada;
- vizuelni prikaz klase energetske efikasnosti proizvoda i to, od najnižih do najviših vrijednosti energetske

efikasnosti za određenu vrstu proizvoda;

- druge podatke o bitnim svojstvima proizvoda i potrošnji resursa neophodnih za rad proizvoda.

Oznaka energetske efikasnosti proizvoda iz stava 1 ovog člana postavlja se na vidnom mjestu na mjestu prodaje.

Vrste proizvoda koji utiču na potrošnju energije za koje je obavezno označavanje energetske efikasnosti i dinamika obaveznog uvođenja oznaka energetske efikasnosti za različite vrste proizvoda utvrđuju se propisom koji donosi Ministarstvo.

Propisom iz stava 4 ovog člana utvrđuju se:

- 1) oblik, izgled i sadržaj oznake energetske efikasnosti;
- 2) oblik i sadržaj tehničke specifikacije sa podacima o proizvodu;
- 3) podaci koje treba da sadrži tehnička dokumentacija, radi utvrđivanja tačnosti informacija sadržanih na oznaci i tehničkoj specifikaciji sa podacima o proizvodu;
- 4) metodologija određivanja klase energetske efikasnosti proizvoda;
- 5) standardi i metode mjerenja koji se primjenjuju za utvrđivanje podataka i informacija sadržanih na oznaci i u tehničkoj specifikaciji;
- 6) bliže mjesto na koje se oznaka postavlja na izloženi proizvod i način na koji se oznake i/ili informacije pružaju potrošačima kada proizvode kupuju ili iznajmljuju putem sredstava komunikacije na daljinu (interneta, kataloga, telemarketinga) ili na drugi sličan način prodaje na daljinu;
- 7) specifičan sadržaj oznake kod reklamiranja;
- 8) nivo odstupanja od vrijednosno iskazanih podataka na oznaci i u tehničkoj specifikaciji.

Obaveze proizvođača

Član 45

Proizvođač je dužan da, prije stavljanja na tržište proizvoda iz člana 44 stav 4 ovog zakona izradi tehničku specifikaciju, oznaku energetske efikasnosti i tehničku dokumentaciju, koja obezbjeđuje uvid u tačnost podataka i informacija sadržanih u tehničkoj specifikaciji i oznaci energetske efikasnosti.

Za tačnost oznake energetske efikasnosti i tehničke specifikacije odgovara proizvođač.

Obaveze dobavljača

Član 46

Dobavljač proizvoda iz člana 44 stav 4 ovog zakona dužan je da:

- obezbijedi tehničku specifikaciju i oznaku energetske efikasnosti, u skladu sa ovim zakonom;
- dostavi tehničku specifikaciju i oznaku energetske efikasnosti uz proizvod ili na zahtjev prodavca, bez odlaganja i naknade;
- obezbijedi tehničku dokumentaciju za proizvod;
- tehničku specifikaciju za proizvod učini dostupnom u brošuri ili drugom štampanom materijalu koji prati proizvod i,
- obezbijedi da tehnički priručnici proizvođača i promotivni materijali o proizvodima kojima se opisuju specifični tehnički parametri proizvoda, u štampanom obliku ili prikazani u vizuelnim medijima, kupcima pruže potrebne informacije o potrošnji energije i klasi energetske efikasnosti proizvoda, na jeziku u službenoj upotrebi u Crnoj Gori.

Obaveze distributera

Član 47

Distributer proizvoda iz člana 44 stav 4 ovog zakona dužan je da:

- kada izlaže proizvod postavi oznaku energetske efikasnosti na način i mjesto, određeno u skladu sa ovim zakonom, bez korišćenja drugih oznaka, simbola i opisa koji mogu da izazovu zablude kod potrošača;
- potrošačima stavi na raspolaganje tehničku specifikaciju uz uputstvo ili drugu dokumentaciju koja prati proizvod.

U slučaju prodaje ili iznajmljivanja proizvoda iz člana 44 stav 4 ovog zakona putem sredstava komunikacije na daljinu ili na drugi sličan način prodaje na daljinu, distributer je dužan da kupcu, prije kupovine proizvoda, pruži informacije navedene u oznaci energetske efikasnosti i tehničkoj specifikaciji proizvoda.

Pri oglašavanju određenog modela proizvoda iz člana 44 stav 4 ovog zakona distributer, odnosno dobavljač dužan je da, pri navođenju podataka i informacija o potrošnji energije ili cijene, navede i klasu energetske efikasnosti proizvoda.

Svi tehnički promotivni materijali o proizvodima iz člana 44 stav 4 ovog zakona u kojima se opisuju specifični tehnički parametri proizvoda, kao što su tehnički priručnici i brošure proizvođača, u štampanom ili elektronskom obliku, treba da sadrže podatke i informacije o potrošnji energije i klasi energetske efikasnosti proizvoda na jeziku u službenoj upotrebi u Crnoj Gori.

Eko dizajn proizvoda koji utiču na potrošnju energije

Član 48

Proizvodi koji utiču na potrošnju energije mogu biti stavljeni na tržište samo ako:

- ispunjavaju utvrđene tehničke zahtjeve eko dizajna proizvoda;
- je njihova usklađenost utvrđena u propisanom postupku;
- su označeni u skladu sa propisom koji uređuje zahtjeve za tu grupu proizvoda.

Zahtjevi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se propisom koji donosi Ministarstvo.

VII. ENERGETSKE USLUGE

Pružanje energetske usluge

Član 49

Mjere energetske efikasnosti iz člana 3 alineja 1 ovog zakona mogu se sprovoditi i pružanjem energetske usluge prilikom energetske pregleda, projektovanja, građenja, stručnog nadzora nad građenjem, rekonstrukcije, održavanja objekata, kao i upravljanja i nadzora nad potrošnjom energije.

Energetskom uslugom iz stava 1 ovog člana obezbjeđuje se povećanje energetske efikasnosti, odnosno uštede energije, ostvarivanje materijalne koristi i zaštita životne sredine uz primjenu energetske efikasne tehnologije i/ili postupaka, na mjerljiv i provjerljiv način.

Energetske usluge iz stava 1 ovog člana može da pruža privredno društvo, pravno lice ili preduzetnik, koji do određenog stepena preuzima finansijski rizik za obavljene usluge u pogledu naplate, koja se zasniva na postignutim uštedama energije (Energy Service Company, u daljem tekstu: ESCO).

Međusobni prava i obaveze ESCO i korisnika energetske usluge uređuju se ugovorom o energetske učinka, prema kome se sprovođenje mjera energetske efikasnosti plaća prema ugovorenom stepenu poboljšanja energetske efikasnosti.

Ugovor o energetske učinka

Član 50

Ugovor o energetske učinka sačinjava se u pisanoj formi i naročito sadrži odredbe o:

- 1) naručiocu energetske usluga;
- 2) pružalac energetske usluga;
- 3) trećoj strani, ako ona učestvuje u finansiranju energetske usluga;
- 4) ugovornom objektu ili objektima;
- 5) kriterijumima učinka;
- 6) referentnom periodu u odnosu na koji se računa ušteda energije;
- 7) potrošnji energije u referentnom periodu;
- 8) mjerama za poboljšanje energetske efikasnosti, ugovorenim uštedama energije i postupcima za utvrđivanje ušteda energije;
- 9) načinu finansiranja mjera za poboljšanje energetske efikasnosti;

- 10) načinu određivanja i plaćanja naknade za pružanje energetske usluge;
- 11) vremenu na koje se ugovor zaključuje;
- 12) drugim pravima i obavezama ugovornih strana.

Sredstva za izvođenje energetskih usluga obezbeđuje pružalac, u potpunosti ili djelimično, iz sopstvenih izvora ili od trećih lica.

Visina troškova pružaoca energetskih usluga, odnosno vrijednost ulaganja za sprovedene mjere poboljšanja energetske efikasnosti određuju se i plaćaju pružaocu prema ugovorom određenom nivou poboljšanja energetske efikasnosti.

Troškovi pružaoca energetskih usluga i vrijednost ulaganja u primjenu mjera energetske efikasnosti iz stava 3 ovog člana plaćaju se odnosno vraćaju pružaocu iz ušteda u troškovima za energiju ostvarenih u referentnom periodu iz stava 1 tačka 7 ovog člana.

Pružalac energetskih usluga, odnosno treća strana preuzima, u potpunosti ili dijelom, finansijski, tehnički i komercijalni rizik realizacije energetske usluge.

Prava i obaveze ugovornih strana iz stava 1 ovog člana određuju se i vrše u skladu sa zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

VIII. NADZOR

Nadzor nad sprovođenjem Zakona

Član 51

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo.

Inspekcijski nadzor

Član 52

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Uprava za inspekcijske poslove i drugi nadležni inspektori.

U postupku inspekcijskog nadzora kontroliše se izvršavanje obaveza utvrđenih ovim zakonom, a posebno koje se odnose na:

- postupanje ovlašćenih lica za vršenje energetskih pregleda;
- rezultate energetskog pregleda i energetskog sertifikovanja zgrade, ako se utvrdi sumnja u istinitost podataka;
- poštovanje minimalnih zahtjeva energetske efikasnosti kod izgradnje novih i rekonstrukcije odnosno adaptacije postojećih zgrada;
- označavanje energetske efikasnosti proizvoda koji utiču na potrošnju energije;
- ispunjenost zahtjeva u pogledu eko dizajna proizvoda koji utiču na potrošnju energije;
- blagovremenost i usklađenost planiranja i sprovođenja mjera energetske efikasnosti od strane obveznika;
- izvještavanje obveznika o sprovođenju mjera energetske efikasnosti;
- dostava podataka o potrošnji energije od strane obveznika.

IX. KAZNE NE ODREDBE

Kaznene odredbe za energetske subjekte

Član 53

Novčanom kaznom od 3.000 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) ne planira i ne sprovodi mjere energetske efikasnosti (član 18 stav 1);
- 2) ne obezbijedi krajnjim kupcima odgovarajuće uređaje za mjerenje potrošnje energije iz člana 24 stav 1 ovog zakona;
- 3) krajnjem kupcu u računu ne iskaže odgovarajuće podatke propisane članom 24 stav 3 ovog zakona;

4) ne dostavi Ministarstvu podatke o potrošnji energije u propisanom roku (član 25 st. 1 i 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 150 eura do 1300 eura.

Kaznene odredbe za organ, privredno društvo ili drugo pravno lice i preduzetnika

Član 54

Novčanom kaznom od 3.000 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, državni organ, organ lokalne samouprave ili privredno društvo ako:

- 1) ne planira i ne sprovodi mjere energetske efikasnosti (čl. 9, 11, 14 i 19);
- 2) ne dostavi Ministarstvu podatke o godišnjoj potrošnji energije ili to ne učini u propisanom roku (član 23 stav 1);
- 3) ne obezbijedi ovlaštenom licu podatke i uslove za nesmetano vršenje energetske pregleda (član 27 stav 4);
- 4) ne obezbijedi sprovođenje redovnih energetske pregleda sistema za grijanje ili sistema za klimatizaciju (član 28);
- 5) ne vodi evidenciju o obavljenim energetske pregledima ili ne čuva dokumentaciju o izvršenim pregledima u propisanom roku (član 37 stav 2);
- 6) ne dostavi Ministarstvu izvještaj o izvršenim energetske pregledima u propisanom roku (član 37 st. 3 i 4);
- 7) ne dostavi primjerak izdatog sertifikata Ministarstvu u propisanom roku (član 39 stav 4);
- 8) ne obezbijedi sertifikat o energetske karakteristikama zgrade (član 40);
- 9) ne obezbijedi izlaganje sertifikata o energetske karakteristikama zgrade (član 43)
- 10) vrši energetske pregled suprotno članu 38 ovog zakona;
- 11) stavlja u promet uređaje koji utiču na potrošnju energije suprotno čl. 45, 46 i 47 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu, državnom organu i organu lokalne samouprave i fizičko lice novčanom kaznom od 150 eura do 1.300 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do 3.000 eura.

X. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Podzakonski akti

Član 55

Propisi za sprovođenje ovog zakona, donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do početka primjene propisa iz stava 1 ovog člana, primjenjivaće se podzakonski akti donijeti na osnovu Zakona o energetske efikasnosti („Službeni list CG“, broj 29/10).

Programi i planovi poboljšanja energetske efikasnosti

Član 56

Strategija energetske efikasnosti Crne Gore prestaje da važi danom početka primjene Strategije razvoja energetike do 2030. godine.

Akcioni plan energetske efikasnosti za period 2016-2018. godine, donijeće se do 30. juna 2016. godine

Programi iz čl. 11 i 18 ovog zakona donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Veliki potrošači dužni su da plan poboljšanja energetske efikasnosti iz člana 16 ovog zakona utvrde u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Uspostavljanje informacionih sistema energetske efikasnosti

Član 57

Ministarstvo će uspostaviti centralni informacioni sistem energetske efikasnosti iz člana 23 ovog zakona u roku od dvije godine, od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Subjekti iz člana 19 ovog zakona, dužna su da uspostave informacione sisteme energetske efikasnosti u roku od dvije godine o dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rokovi za sertifikovanje zgrada

Član 58

Vlasnici zgrada iz člana 40 al. 3 i 4 ovog zakona čija je ukupna korisna površina veća od 500 m², dužni su da pribave sertifikat o energetske karakteristika do 1. januara 2018. godine.

Vlasnici zgrada iz člana 40 al. 3 i 4 ovog zakona čija je ukupna korisna površina veća od 250 m², dužni su da pribave sertifikat o energetske karakteristika do 1. januara 2021. godine.

Odložena primjena

Član 59

Odredbe čl. 28 i 40 ovog zakona primjenjivaće se od 1. januara 2015. godine.

Prestanak važenja zakona

Član 60

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o energetske efikasnosti („Službeni list CG“, broj 29/10) i odredba člana 145 Zakona o izmjenama i dopunama zakona kojim su propisane novčane kazne za prekršaje („Službeni list CG“, broj 40/11).

Stupanje na snagu

Član 61

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

OBRAZLOŽENJE ZAKONA O EFIKASNOM KORIŠĆENJU ENERGIJE

I Ustavni osnov za donošenje zakona

Ustavni osnov za donošenje Zakona o efikasnom korišćenju energije je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je utvrđeno da se zakonom uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru, u koja pitanja spada i oblast energetike uključujući i energetske efikasnost.

II Razlozi za donošenje zakona

Crna Gora se u svojim strateškim energetske dokumentima opredijelila za što veći stepen efikasnosti korišćenja energije. Unapređenje energetske efikasnosti predstavlja jedan od glavnih strateških ciljeva nacionalne energetske politike iskazane u Strategiji razvoja energetike i u Strategiji energetske efikasnosti, kao i Akcionim planovima za njihovu realizaciju koje je usvojila Vlada.

Energetska efikasnost u Crnoj Gori je na niskom nivou. Naime, energetske sektor u Crnoj Gori karakteriše izrazito visok energetske intenzitet u poređenju sa zemljama Evropske unije (EU) i drugim razvijenim zemljama.

Crna Gora je zavisna od uvoza energije, što potencijale energetske efikasnosti čini jako značajnim tako da razvoj energetske efikasnosti praktično predstavlja novi izvor energije, jer onu količinu energije koja se nepotrebno troši, ne treba ni proizvesti. Crna Gora veći dio finalne energije obezbjeđuje iz uvoza. To znači da je unapređenje energetske efikasnosti od velikog interesa za Crnu Goru sa političkog i ekonomskog gledišta, a naročito u odnosu na uravnoteženje spoljno-trgovinskog bilansa.

Crna Gora se kao zemlja kandidat za pristupanje EU, kao i kroz članstvo u Energetskoj zajednici (*Energy Community*), obavezala na implementaciju *acquis communautaire* EU iz područja energetike. Za energetske efikasnosti EU je donijela niz direktiva u različitim aspektima energetske efikasnosti koje su poslužile kao izvršna podloga i smjernice za definisanje konkretnih zakonskih i institucionalnih rješenja za podsticanje energetske efikasnosti u Crnoj Gori.

S obzirom da je energetska efikasnost izrazito multidisciplinarno područje, mjere za njeno podsticanje potrebno je uvrstiti i u opšte energetske zakonodavstvo, ali i u zakonodavstvo iz drugih područja, kao što su poreska i carinska politika, javna nabavka, gradnja, uređenje prostora i zaštita životne okoline i dr.

Cijeneći neophodnost da se u Crnoj Gori uredi prava i obaveze u oblasti energetske efikasnosti, Ministarstvo ekonomije je pripremlilo Zakon o energetskoj efikasnosti ("Sl. list Crne Gore" br. 29/10) koji je Skupština Crne Gore usvojila 22. aprila 2010. godine.

Postojećim Zakonom o energetskoj efikasnosti, uspostavljen se osnovni pravni okvir za razvijanje sistema energetske efikasnosti, što uključuje i racionalno korišćenje i uštedu energije gdje je to moguće i to kroz precizno utvrđivanje dokumenata i mjera energetske efikasnosti, nadležnosti, prava i obaveze subjekata relevantnih za primjenu Zakona.

Nakon usvajanja Zakona o energetskoj efikasnosti, pravni okvir u oblasti o energetske efikasnosti, na nivou EU, je u značajnoj mjeri revidovan i ojačan. Naime, EU je usvojila nove, strožije zahtjeve koji stavljaju van snage prethodni pravni i politički okvir, a prije svega kroz donošenje:

- Direktive 2012/27/EU o energetskoj efikasnosti koja stavlja van snage Direktivu 2006/32/EC o efikasnom krajnjem korišćenju energije i energetske uslugama,
- Direktive 2010/31/EU o energetske karakteristikama zgrada koja stavlja van snage Direktivu 2002/91/EC;
- Direktive 2010/30/EU o energetskom označavanju proizvoda koji utiču na potrošnju energije koja stavlja van snage Direktivu 92/75/EEC o energetskom označavanju uređaja za domaćinstvo;
- Direktive 2009/125/EC o uspostavljanju okvira sa zahtjevima za eko dizajn proizvoda koji utiču na potrošnju energije koja stavlja van snage Direktivu 2005/32/EC uspostavljanju okvira sa zahtjevima za eko dizajn proizvoda koji koriste energiju.
- Više vezanih regulativa za implementaciju Direktiva 2010/30/EU i 2009/125/EC za pojedine grupe proizvoda.

Kako je Crna Gora kroz članstvo u Energetskoj zajednici prihvatila obavezu transponovanja zahtjeva navedenih direktiva, to je uslovalo potrebu za dalje razvijanje pravnog okvira u oblasti energetske efikasnosti tj. izradu inoviranog zakona (Zakon o efikasnom korišćenju energije).

Donošenje novog Zakona omogućiti će efikasniju primjenu i razvoj podzakonskih akata, posebno onih koji uređuju oblast energetske efikasnosti zgrada.

Kako postojeći Zakon o energetskoj efikasnosti uređuje način efikasnog korišćenja energije, mjere za poboljšanje energetske efikasnosti i druga pitanja od značaja za energetske efikasnost na strani finalne potrošnje i kako se ne primjenjuje na energetske efikasnost postrojenja za proizvodnju, prenos i distribuciju energije, opravdano je preimenovanje ovog zakona u Zakon o efikasnom korišćenju energije.

III Usaglašenost sa evropskim zakonodavstvom

Tekst je usaglašen sa evropskim propisima, kako slijedi:

- Energetska efikasnost na strani finalne potrošnje - Direktiva 2012/27/EU o energetskoj efikasnosti;
- Energetska efikasnost u sektoru zgrada - Direktiva 2010/31/EU o energetskim karakteristikama zgrada;
- Energetsko označavanje proizvoda koji utiču na potrošnju energije - Direktiva 2010/30/EU o energetskom označavanju proizvoda koji utiču na potrošnju energije i implementirajuće regulative za pojedine grupe proizvoda;
- Eko-dizajn proizvoda koji utiču na potrošnju energije - Direktiva 2009/125/EC o uspostavljanju okvira sa zahtjevima za eko-dizajn proizvoda koji utiču na potrošnju energije i implementirajuće regulative za pojedine grupe proizvoda.

IV Obrazloženje osnovnih pravnih instituta

Zakonom se uređuju odnosi u oblasti efikasnog korišćenja energije u sektorima finalne potrošnje, obaveze za donošenje programa i planova za poboljšanje energetske efikasnosti na nacionalnom i lokalnom nivou i na nivou energetske subjekata i potrošača, njihovo sprovođenje, javna ovlašćenja i odgovornosti za utvrđivanje i sprovođenje politike energetske efikasnosti, kao sve ostale mjere energetske efikasnosti i obveznici njihovog sprovođenja. Zakon se ne odnosi na energetske efikasnost u postrojenjima za proizvodnju i transformaciju, prenos i distribuciju energije. Energetska efikasnost u ovim postrojenjima uređuje se Zakonom o energetici.

Zakon ima deset poglavlja i to:

- I OSNOVNE ODREDBE
- II PLANIRANJE ENERGETSKE EFIKASNOSTI
- III MJERE ENERGETSKE EFIKASNOSTI
- IV DJELATNOST VRŠENJA ENERGETSKOG PREGLEDA
- V SERTIFIKOVANJE ZGRADA
- VI OZNAČAVANJE ENERGETSKE EFIKASNOSTI PROIZVODA
- VII ENERGETSKE USLUGE
- VIII NADZOR
- IX KAZNENE ODREDBE
- X PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Osnovne odredbe (čl. 1-4)

U opštim odredbama utvrđuje se predmet zakona - povećanje energetske efikasnosti u finalnoj potrošnji. U ovom dijelu takođe se definišu pojmovi energetske efikasnosti i mjera energetske efikasnosti, kao i drugi pojmovi upotrijebljeni u zakonu. Definicije pojmova usklađene su sa odgovarajućim definicijama evropskog zakonodavstva.

Planiranje energetske efikasnosti (čl. 5-18)

Osnovni dokumenti energetske efikasnosti su: Strategija razvoja energetike Crne Gore u dijelu koji se odnosi na oblast energetske efikasnosti; Akcioni plan energetske efikasnosti (član 7); godišnji operativni plan poboljšanja energetske efikasnosti (član 9); programi i planovi poboljšanja energetske efikasnosti jedinica lokalne samouprave (čl. 11 i 14); planovi poboljšanja energetske efikasnosti velikih potrošača (član 16); i programi poboljšanja energetske efikasnosti snabdjevača energijom i distributera energenata (član 18).

Ovakva struktura dokumenata je jednostavna i djelotvorna - strategijom se utvrđuju osnovne smjernice, a Akcionim planom način i dinamika sprovođenja planiranih aktivnosti. Planovi i programi lokalne samouprave moraju biti u skladu sa Akcionim planom energetske efikasnosti. U ovom poglavlju takođe se utvrđuje nadležnost za donošenje trogodišnjeg Akcionog plana (Vlada), godišnjeg operativnog plana poboljšanja energetske efikasnosti (Vlada), kao i obaveza praćenja realizacije. Na lokalnom nivou jedinice lokalne samouprave donose trogodišnje programe i godišnje planove.

Treba istaći da je povećanje energetske efikasnosti obaveza svih državnih i lokalnih organa koji moraju, u skladu sa mogućnostima i ovlaštenjima dati svoj doprinos. Zbog toga se obaveza donošenja planova i programa ustanovljava i na lokalnom nivou.

U proizvodnom sektoru, sektoru trgovine i usluga obavezu planiranja i sprovođenja mjera energetske efikasnosti imaju veliki potrošači. Takođe, snabdjevači energije i distributeri energenata imaju obavezu da vode računa o energetske efikasnosti svojih krajnjih kupaca i da planiraju i sprovode određene mjere za njeno povećanje.

U cilju ostvarivanja pregleda sprovođenja planiranih aktivnosti i praćenja postignutih rezultata, Zakon propisuje obavezu izvještavanja od strane prethodno navedenih subjekata.

U ovom poglavlju je takođe uvedena obaveza ustanovljavanja nacionalnog indikativnog cilja poboljšanja energetske efikasnosti, koja predstavlja zahtjev zakonodavstva EU. Svrha postavljanja cilja je dvojaka: izračunavanje cilja je prilika da se utvrde potencijali za poboljšanje energetske efikasnosti, a, sa druge strane, postavljanjem cilja omogućava se ocjenjivanje uspješnosti čitavog procesa (član 6).

Jedan od ključnih zahtjeva EU je da država na svom primjeru pokaže privrženost ostvarivanju postavljenih ciljeva u oblasti energetske efikasnosti, tako da uvođenje obaveze za poboljšanje energetske efikasnosti u državnim službenim zgradama predstavlja opravdanu i efikasnu mjeru u ovom pogledu (član 8).

Mjere energetske efikasnosti (čl. 19-29)

U ovom poglavlju ustanovljen je kompleksan sistem mjera energetske efikasnosti koji obuhvata: uspostavljanje i primjenu kriterijuma energetske efikasnosti u odnosu na nabavku robe i usluga, upravljanje energijom, upoznavanje zaposlenih sa mjerama energetske efikasnosti i načinima njihove primjene, uspostavljanje informacionih sistema energetske efikasnosti i dostavljanje podataka, mjerenje potrošne energije, sprovođenje energetske pregleda zgrada i pripadajućih sistema za grijanje i sistema za klimatizaciju, sertifikovanje energetske karakteristika zgrada i dr.

Posebna pažnja je posvećena uspostavljanju pravnog okvira za uvođenje minimalnih zahtjeva energetske efikasnosti zgrada. U tom pogledu uspostavljen je pravni mehanizam za propisivanje, praćenje, kontrolu i ocjenjivanje energetske karakteristika zgrada.

Ovim poglavljem takođe su uređena pitanja finansiranja mjera energetske efikasnosti i podsticajnih mjera. Zakonom je data mogućnost države da podstiče energetske efikasnost mjerama carinske i poreske politike.

Djelatnost vršenja energetske pregleda (čl. 30-38)

Kroz odredbe ovog poglavlja uređena je djelatnost energetske pregleda zgrada i redovnih energetske pregleda sistema za grijanje i sistema za klimatizaciju. Zakonom su propisani uslovi za vršenje djelatnosti energetske pregleda, način sticanja ovlaštenja za vršenje energetske pregleda, program obuke i njegovo sprovođenje, obaveze ovlaštenog lica i druga pitanja od važnosti za ovu djelatnost.

Sertifikovanje zgrada (čl. 39-43)

Sertifikat o energetske karakteristikama zgrade je dokument koji ukazuje na potrošnju energije u zgradi odnosno dijelu zgrade odnosno na to kakav je kvalitet zgrade sa stanovišta komfora, potrošnje energije i

budućih troškova po pitanju energije, a što može uticati i na cijenu nekretnine na tržištu. Sertifikovanje energetske karakteristika zgrada takođe predstavlja mehanizam provjere u kojoj mjeri određena zgrada ispunjava propisane minimalne zahtjeve po pitanju energetske efikasnosti.

U ovom poglavlju uvedena je obaveza sertifikovanja energetske karakteristika zgrada i izlaganja sertifikata za različite subjekte. Takođe je propisana obaveza vođenja registra izdatih sertifikata.

Označavanje energetske efikasnosti proizvoda (čl. 44-48)

Proizvodi koji utiču na potrošnju energije mogu biti stavljeni na tržište samo ako sadrže oznake koje potvrđuju da ispunjavaju uslove u pogledu zaštite životne sredine i pružaju tačnu informaciju o energetske potrošnji krajnjim kupcima. Najvažniju ulogu u procesu označavanja proizvoda koji utiču na potrošnju energije imaju njihovi proizvođači, dobavljači i distributeri kojima moraju da odgovore Zakonom propisanim obavezama, prilikom stavljanja ovih proizvoda na tržište i njihovog oglašavanja.

Energetske usluge (čl. 49 i 50)

Mjere energetske efikasnosti mogu se sprovoditi i pružanjem energetske usluga od strane lica za pružanje energetske usluga (ESCO). Zakonom su definisane obaveze svih učesnika u procesu obezbjeđenja energetske usluga, kao i elementi ugovora o energetske učinku.

Nadzor (čl. 51 i 52)

Nadzor nad sprovođenjem Zakona vrši Ministarstvo, a inspekcijski nadzor Uprava za inspekcijske poslove.

Kaznene odredbe (čl. 53 i 54)

Polazeći od značaja čitavog teksta, a posebno pojedinih odredbi označenih u Zakonu, smatramo da je odredbama označenim u ovom poglavlju neophodno pružiti prekršajno-pravnu zaštitu.

Prelazne i završne odredbe (čl. 55-61)

U ovom poglavlju utvrđene su: obaveze donošenja podzakonskih propisa i važenja pojedinih odredbi, prestanak važenja Strategije energetske efikasnosti Crne Gore i Zakona o energetske efikasnosti, kao i stupanje na snagu ovog zakona.